

GAIÁS
CIDADE DA
CULTURA

EXPOSICIÓN

XOSÉ FILGUEIRA
VALVERDE

15 MAIO – 30 XUÑO 2015

EDIFICIO DA BIBLIOTECA E ARQUIVO DE GALICIA
GAIÁS – CIDADE DA CULTURA

XUNTA DE GALICIA

1920-1936 Un proxecto de vida

Desde moi novo estivo involucrado en toda clase de proxectos culturais. A súa creación literaria iníciase coa obra *Os nenos* (1925), unha serie de textos breves nos que cada un dos protagonistas evoca incidentes da súa infancia; son estampas alegres ou tristes, contadas con sensibilidade, nas que a morte desenvolve un importante papel. Son relatos directos, feitos con artificiosidade non aparente. O libro ilustrou-

no L. Pintos, coa cuberta e a contracuberta de Castella (1925).

Outra narración é *O vigairo* (1927), na que fai a descrición dun tipo popular da Pontevedra antiga. Ensaio simbólico, orixinal e inédito, con portada de Camilo Díaz (1927).

De 1936 é a súa peza teatral para nenos *Agromar*.

A súa prosa, coma a doutros escritores da época, trata temas populares dende uns supostos culturais; consegue o equilibrio entre os dous elementos nunha prosa traballada, pero sinxela.

Como poeta pódese adscribir ao neotrovadorismo polas súas *Seis cancións do mar in modo antico* (1941), movemento ao que tamén se adscriben Bouza Brey, Cunqueiro e Álvarez Blázquez.

Defendeu a súa tese de doutoramento, cualificada con sobresaliente, na Universidade Central de Madrid, sobre a Cantiga CIII de Alfonso X O Sabio.

Estudios filolóxicos e literarios

As súas investigacións filolóxicas comezan na década dos 20 e ocúpano xa o resto da súa vida. Foi pioneiro en Galicia nas investigacións sobre as cantigas trovadorescas: dende as súas primeiras achegas, demostra claramente estar ao tanto do que se publicaba sobre lírica medieval (Gaston Paris, Théophile Braga, Alfred Jeanroy...), algo que representa case unha novidade no panorama galego e que se explica,

moi probablemente, polo maxisterio que sobre el exerceu D. Armando Cotarelo Valledor (director da súa tese de doutoramento).

Os seus estudos literarios sobre a lírica medieval galega continúan sendo de referencia.

As Cantigas de Santa María son unha colección de 429 poemas escritos en galego, nos que se gaba á Virxe María e difundense os seus milagres.

O gaitero de Lugo (1857- hoxe) a partir de 1936, por iniciativa de Xosé Filgueira Valverde, publicouse integramente en galego. Publicación moi popular entre os labregos galegos durante o franquismo, chegou a vender 50.000 exemplares.

Ferro e ouro, primixenios e de hoxe, lo-
cen na obra e no pensamento enderei-
tado ao provir e o intimismo do noso
Xosé Filgueira Valverde.

Ramón Otero Pedrayo

galicia

Autor dunha moi extensa obra, tanto científica como literaria, que reborda os trescentos títulos entre libros e folletos, máis de mil artigos en periódicos e revistas e máis de 1.600 conferencias, en galego e castelán.

**Estudos
historiográficos.
Arte, literatura,
etnografía,
antropoloxía**

Entre as súas obras historiográficas e de historia da arte destacan a extensa serie (case corenta volumes) de *Pontevedreses universales*, o estudo que apareceu baixo o título *La basílica de Santa María la Mayor de Pontevedra* (1991), ou os traballos dedicados á historia e á cultura de Santiago de Compostela, como as *Historias de Compostela* (1970). No campo da arqueoloxía, é autor, en colaboración con A. García Alén, dos *Materiales para la Carta Arqueológica de la provincia de Pontevedra*.

Xosé Filgueira Valverde

(Pontevedra, 28 de outubro de 1906/Pontevedra, 13 de setembro de 1996)

- 1922 Empeza a carreira de Filosofía e Letras na Universidade de Santiago de Compostela.
- 1923 Cofunda o Seminario de Estudos Galegos.
- 1923 Redactor xefe do semanario santiagués *Renovación*.
- 1927 Creador e director do Museo de Pontevedra.
- 1928 Conclúee en Santiago, co Premio Extraordinario, os estudos de Dereito.
- 1931 Pertenceu ao Partido Galeguista desde a súa fundación.
- 1932 Correspondente da Real Academia de la Historia.
- 1935 Cátedra de Lingua e Literatura Española do Instituto Jaime Balmes de Barcelona, desde o que pasa ao de Melilla e ao de Lugo.
- 1939 Trasládase ao Instituto de Pontevedra; ocupa o cargo de director en 1944 e permanece nel ata a súa xubilación, en 1976.
- 1942 Dirixe o Museo de Pontevedra ata 1986.
- 1942 Membro numerario da Real Academia Galega.
- 1944 Cofundador do Instituto de Estudios Gallegos Padre Sarmiento.
- 1949 Cofundador da Editorial de los Bibliófilos Gallegos.
- 1953 Correspondente da Real Academia Española.
- 1959 Alcalde de Pontevedra ata 1968.
- 1969 Medalla de ouro de Pontevedra.
- 1972 Vogal do Instituto da Lingua Galega da Universidade de Santiago.
- 1982-1983 Conselleiro de Cultura da Xunta de Galicia.
- 1990 Presidente do Consello da Cultura Galega ata o seu pasamento.
- 2014 A Real Academia Galega acorda adicarlle o Día das Letras Galegas do ano 2015.

**Enciclopedia viva.
Divulgación
da cultura
galega**

A pesar de ser un polígrafo e unha persoa de elevado talle cultural, nunca quixo unha cultura académica, senón que entendía que esta debía ser coidada e estudada para dala a coñecer, o que o converteu nun auténtico divulgador científico.

Como articulista publicou numerosas colaboracións en diferentes medios, recollidas todas elas na monumental serie *Adral*, editada entre

1979 e 1996 en *Faro de Vigo* e recompilada finalmente en 9 volumes, que conteñen os 578 artigos.